

A Kúria

mint másodfokú bíróság

í t é l e t e

Az ügy száma: Kf.VIII.39.892/2021/4.

A tanács tagjai: Dr. Stark Marianna a tanács elnöke

Szolnokiné dr. Csernay Krisztina előadó bíró

Dr. Hajdu Edit bíró

A felperes: felperes1

cím1

A felperes képviselője: Központi Rendőr Szakszervezet

cím2

ügyintéző: dr. Kovács Adrienna Zsuzsanna kamarai jogtanácsos

Az alperes: ... Rendőrség

cím3

Az alperes képviselője: Dr. Juhászné dr. Grunda Erzsébet kamarai jogtanácsos

cím3

A per tárgya: kártérítési felelősséggel kapcsolatos közzolgálati jogvita

A fellebbezést benyújtó fél: alperes

A fellebbezéssel támadott határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 34.K.706.774/2020/9.

Rendelkező rész

A Kúria a Fővárosi Törvényszék 34.K.706.774/2020/9. számú ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 15 000 (tizenötezer) forint másodfokú perköltséget.

Megállapítja, hogy a 15 000 (tizenötezer) forint fellebbezési eljárási illeték az állam terhén marad.

Az ítélet ellen további perorvoslatnak nincs helye.

Indokolás

A tényállás

[1] A felperes az alperes ... Alosztályánál futár beosztásban állt hivatásos szolgálati jogviszonyban. Illetménye 2019. január 1-től 315 000 forint, 2020. január 1-től 322 700 forint volt.

[2] A felperes 2019. január 8-án küldemények kézbesítése céljából a ... forgalmi rendszámú Mercedes Sprinter típusú szolgálati gépjárművel 11 óra 20 perc körüli időben a BRFK ... utcai objektumába hajtott be. Az udvaron - annak érdekében, hogy ne zavarja az objektum forgalmát - a szolgálati gépjárművel tolatni kezdett. A tolatóradar jelzése szerint a gépkocsi mögött még elegendő hely volt és a visszapillantó tükörben sem látszódtott kiálló vagy belógó tárgy. A felperes a tolatás közben azonban halk csattanást hallott, majd a szolgálati gépjárműből kiszállva észlelte, hogy a gépjármű jobb hátsó lámpa feletti oszlopával nekiütközött egy, az udvaron lévő földszintes épület kiálló ereszfolyójának. A szolgálati gépjármű jobb hátsó lámpa feletti oszlopán horpadás és zúzás keletkezett.

[3] A balestről 2019. január 9-én kárfelvételi jegyzőkönyv készült, amelyben a felperes a felelősségét elismerte és úgy nyilatkozott, hogy a kárt részletfizetéssel hajlandó megtéríteni.

[4] A ... Rendőrség ... Alosztály vezetője a 2019. január 9-én kelt jelentésében a 2019. január 8-án történt közlekedési baleset kapcsán - a baleset és a sérülés csekély súlyára tekintettel - azt javasolta, hogy a felperest fegyelmi eljárás mellőzésével részesítsék figyelmeztetésben és vele szemben indítsanak kártérítési eljárást.

[5] Az alperes a 2019. január 12-én kelt, .../2019.fe. számú határozatában a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény (a továbbiakban: Hszt.) 192. § (1) bekezdése és 195. § (1) bekezdése alapján – figyelemmel a Hszt. 182. § (2) bekezdésére – fegyelmi eljárás elrendelése és fenyítés kiszabásának mellőzésével fegyelemsértés elkövetése miatt a felperest figyelmeztetésben részesítette.

[6] A gépjármű javítását végző cégl Kft. a 2019. augusztus 14-én kiállított számlán 25 024 forint lakatos munkadíj, 99 224 forint fényezési anyag, 4 761 forint közbeszerzés, 108 442 forint fényező munkadíj, 5 338 forint segédanyag, áfával növelten összesen 308 345 forint javítási költséget számolt el. A számla 2019. szeptember 9-én érkezett az alpereshez.

[7] Az alperes a 2020. június 10-én kelt, .../2019.Ka. számú határozatával a Hszt. 237. § (2) bekezdése alapján – figyelemmel a Hszt. 228. § (1) bekezdésére, valamint a belügyminiszter irányítása alatt álló fegyveres szervek és hivatásos állományú tagjainak kártérítési felelősségéről szóló 23/1997. (III.19.) BM rendelet (a továbbiakban: BM rendelet) 2. § (1) bekezdésére - elrendelte a kártérítési eljárás lefolytatását. A felperes a kártérítési eljárásban, a 2020. június 10-én történő meghallgatása során a károkozás bekövetkezéséért felelősségét elismerte, ugyanakkor folytatólagos meghallgatásakor, 2020. június 24-én már vitatta a kár összegét és jogalapjában a kártérítési eljárás alá vonását jogszerűtlennek tartva kárfelelősségét sem ismerte el.

[8] A ... Rendőrség Különleges Szolgálatok Igazgatóságának igazgatója a 2020. július 17-én kelt, .../2019.Ka. számú határozatával a Hszt. 237. § (1) bekezdése, valamint a BM rendelt 15. § (1) bekezdése alapján, a Hszt. 102. § (1) bekezdés g) pontjába ütköző és a 102. § (1) bekezdés b) pontja szerint minősülő szolgálati gépjármű használati szabályainak megszegésével megvalósított gondatlan károkozás miatt a felperest 161 350 forint kártérítés megfizetésére kötelezte. Az összecszerűség körében megállapította, hogy a felperes alapilletménye a határozat meghozatalakor 322 700 forint volt, ezért a Hszt. 229. § (1) bekezdése szerint a kártérítés mértéke nem haladhatta meg az alapilletmény 50 %-át, vagyis a kiszabott 161 350 forintot.

[9] A felperes a Hszt. 239. § (1) bekezdése alapján a kártérítési határozattal szemben panaszt terjesztett elő, melyet az alperes a 2020. augusztus 27-én kelt, .../2019.Ka. számú határozatával elutasított.

A felperes keresete és az alperes védírata

[10] A felperes a keresetében elsődlegesen a jogszabálysértő határozatok megsemmisítését és az alperes új határozat hozatalára történő utasítását, másodlagosan a kártérítés összegének 80 000 forintra történő mérséklését, harmadlagosan annak megállapítását kérte, hogy a kártérítés összege 151 700 forint. Álláspontja szerint az alperes a kártérítési eljárást késedelmesen, a törvényben meghatározott 15 napos határidőn túl indította meg, mulasztását nem mentette ki, nem is indokolta, ezért a határozat megsemmisítésének van helye. Sérelmezte, hogy az alperes a maximális kártérítési összeg megfizetésére kötelezte, olyan dokumentumot azonban nem bocsátott a rendelkezésére, amelyből a kárösszegezéséről megismerhette volna, így védekezését sem tudta előterjeszteni.

[11] Az alperes a védíratában a kereset elutasítását kérte. Álláspontja szerint az eljárási határidő elmulasztása nem jár érvénytelenségi következménnyel, sem jogvesztő hatállyal és nem szünteti meg az érvényesíteni kívánt jogot. Érdemben előadta, hogy a felperes a 2019. január 9-i kárfelvételi jegyzőkönyvben egyértelműen elismerte felelősségét és vállalta a kár megtérítését, így álláspontja szerint a számlán szereplő összeg megkérdőjelezésére nincs lehetősége.

Az elsőfokú bíróság határozata

[12] A Fővárosi Törvényszék a 11. sorszámú végzésével kijavított 34.K.706.774/2020/9. számú ítéletével az alperes 2020. augusztus 27. napján kelt, .../2019.Ka. számú panaszt elutasító határozatát – a ... Rendőrség Különleges Szolgálatok Igazgatósága igazgatójának 2020. július 17. napján kelt, .../2019.Ka. számú, a felperest kártérítés fizetésére kötelező határozatára kiterjedően – megsemmisítette. Kötelezte az alperest 32. 515,- forint perköltség megfizetésére, és megállapította, hogy a le nem rótt 10. 000,- forint eljárási illetéket az állam viseli.

[13] Ítéletének indokolásában elsődlegesen a Hszt. 237. § (2) bekezdésében meghatározott, a kártérítési eljárás megindítására rendelkezésre álló 15 napos határidő megtartását vizsgálta. Álláspontja szerint miután e határidő a Hszt. anyagi jogi rendelkezéséből fakad és ahhoz kötődik, anyagi jogi határidőnek minősül.

[14] A 4/2013. polgári jogegységi határozat alapján megállapította, hogy a jogvesztés súlyos jogkövetkezménye csak jogszabály kifejezett rendelkezése alapján állhat be. A jogvesztéssel nem járó anyagi jogi határidő elévülési jellegű. Mindez a perbeli esetben azt jelenti, hogy a kártérítési eljárás megindítására biztosított határidőt akkor lehetne jogvesztő határidőnek tekinteni, ha a Hszt. erről kifejezetten rendelkezne. A Hszt. ugyanakkor jogvesztésről nem rendelkezik, ezért a kártérítési eljárás megindítására vonatkozó határidő elévülési jellegű. Jogvesztés hiányában az alperesnek lehetősége lett volna a határidő elmulasztásának kimentésére abban az esetben, ha ezt a Hszt. 12. § (6) bekezdése lehetővé tette volna, azonban a Hszt. ilyen rendelkezést nem tartalmaz. Mindezek alapján a bíróság a felperes álláspontjával egyetértésben megállapította, hogy az állományilletékes parancsnoknak a kártérítési eljárást a kár összegéről és a károkozó személyéről történő tudomásszerzést követő, a Hszt. 237. § (2) bekezdésében meghatározott 15 napos határidőn

belül kellett volna megindítania. A felek között nem volt vitatott, hogy a károkozó személy a felperes volt, a kár összegéről pedig az alperes 2019. szeptember 9-én tudomást szerzett. Mindezekhez képest a kártérítési eljárás 2020. június 10-i elrendelése elkészt.

[15] Az elsőfokú bíróság nem osztotta az alperes azon álláspontját, hogy a kártérítési eljárás megindítására a Hszt. 11. § (1) bekezdésében biztosított elévülési időn belül lett volna lehetősége. Hangsúlyozta továbbá, hogy a kártérítési eljárás megindítására biztosított határidő garanciális jellegű abban a tekintetben is, hogy a károkozó személy ne legyen akár három évig bizonytalanságban a kár megtérítése és annak mértéke tekintetében.

[16] Mindezekre figyelemmel az elsőfokú bíróság a kártérítési határozatot és a panaszt elutasító határozatot a Kp. 89.§ (1) bekezdés a) pontja alapján megsemmisítette. Figyelemmel arra, hogy a jogellenesség a megismételt eljárásban nem orvosolható, az alperest nem kötelezte új eljárás lefolytatására.

Az alperes fellebbezése és a felperes fellebbezési ellenkérelme

[17] Az alperes a fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását, a felperes keresetének teljes elutasítását, továbbá a felperes perköltségben történő marasztalását kérte. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság ítélete a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 279. § (1) bekezdésébe, a Hszt. 11. § (1) bekezdésébe, 12. § (6) bekezdésébe, 237. § (2) bekezdésébe, valamint 238. § (1) bekezdésébe ütközően jogszabálysértő.

[18] Sérelmezte, hogy a törvényszék a keresetet nem a Kp. 85. § (1) bekezdésének megfelelően bírálta el. A felperes a keresetében elsődlegesen a határozatok megsemmisítését és az alperes új határozat meghozatalára történő utasítását kérte, ugyanakkor a bíróság nem kötelezte az alperest új eljárás lefolytatására.

[19] Fenntartotta az elsőfokú eljárás során előadott azon álláspontját, miszerint az eljárásjogi határidő mulasztása nem jár érvénytelenségi jogkövetkezménnyel, sem jogvesztéssel és nem eredményezi az érvényesíteni kívánt igény elévülését. Az elsőfokú bíróság a tényállásból téves jogi következtetést vont le, amely alapján a Hszt. 11. § (1) bekezdésében foglalt alperesi igényérvényesítéshez való jogot figyelmen kívül hagyta. A törvényszék által levont téves jogi következtetés az ügy érdemi eldöntésére kiható hatással volt.

[20] Az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg, hogy a kártérítési eljárás megindítására vonatkozó határidő anyagi jogi határidő, mivel az a Hszt. anyagi jogi rendelkezéseiből fakad és azokhoz kötődik. Az alperes álláspontja szerint a kártérítési eljárás megindítására vonatkozó Hszt. 237. § (2) bekezdésében meghatározott 15 napos határidő eljárási határidő, amely nem eredményezi az érvényesíteni kívánt igény elévülését, nem jár érvénytelenségi jogkövetkezménnyel, sem jogvesztő joghatással és nem szünteti meg az érvényesíteni kívánt igényt, ebből következően a Hszt. 11. § (1) bekezdésében meghatározott 3 éves elévülési idő jelen ügyben is meghatározó.

[21] Kiemelte, hogy a kártérítési eljárásban az alperes nem hatóságként szerepel a felperessel szemben, hanem mint munkáltató. A törvény az alperesi munkáltató számára az igény saját hatáskörben történő érvényesítése lehetőségét biztosítja akkor, amikor a kártérítési eljárás lefolytatására és a határozat meghozatalára jogosítja fel. Az igényérvényesítés kapcsán általánosságban elmondható, hogy a jogosultnak az elévülési határidő utolsó napjáig lehetősége van bírósághoz fordulni a keresetével, a Hszt. és a BM rendelet szerint csupán az igényérvényesítés szándékának kell kifejeződnie az elévülési időn belül. A perbeli esetben az alperes azt, hogy saját hatáskörében kárigényt kíván érvényesíteni a felperessel szemben, azzal fejezte ki, hogy megindította ellenne a kártérítési eljárást, aminek időpontja a Hszt. 11. § (1) bekezdése alapján a 3 éves elévülési idő eltelte előtt megtörtént. Az alanyi jog megszűnése csak azoknak a határidőknek (jogvesztő határidők) az elmulasztásakor következik be, ahol ezt a törvény kifejezetten kimondja. Az eljárásjogi határidő mulasztása nem jár érvénytelenségi jogkövetkezménnyel, sem jogvesztő joghatással és nem szünteti meg az érvényesíteni kívánt igényt.

[22] Az alperes hivatkozása szerint a 2/2015. számú PJE határozat jogszabályi kontextusban végigvezeti, illetve értelmezi – hivatkozva a 4/2003. PJE határozatra is – az anyagi jogi és az eljárásjogi határidők jogirodalmi mivoltát. Megállapítja, hogy az anyagi joginak minősülő határidő a jogirodalom megállapításai szerint jogvesztő vagy elévülési jellegű határidő lehet. Az említett polgári jogegységi határozat leszögezte, hogy a jogvesztés súlyos következménye csak a jogszabály kifejezett rendelkezése alapján állhat be. A jogvesztéssel nem járó anyagi jogi határidő elévülési jellegű.

[23] Magyarország Alaptörvényének 28. cikke szerint a bíróságoknak a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét, azok céljával összhangban kell értelmezniük. Álláspontja szerint a vizsgálandó normatív rendelkezések átfogó intézményi keretbe foglalásával az értelmezés súlypontja távolabb kerül a jogszabály szövegétől és ezáltal feltárható a valós jogalkotói szándék, amelynek nyomán megállapítható, hogy az alperes jogszerűen, a normatív rendelkezések maradéktalan betartásával járt el.

[24] A felperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását és az alperes perköltségben történő marasztalását kérte. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság az elsődleges keresetnek megfelelően semmisítette meg a két határozatot, ebből adódóan a munkáltató alperesnek saját jogán határozattal kellett volna rendelkezni az eljárás megszüntetéséről.

[25] A jogszabályban foglalt határidők nem ok nélküliek, a jogbizonytalanság kiküszöbölését szolgálják. Mivel a hivatásos állomány tagja a törvény szerint a távolléti díjának maximum 50 %-ával felelhet a gondatlanságból okozott kárért, nem hozható több hónapig tartó bizonytalan helyzetbe. Az alperesnek lehetősége lett volna egy formális határozat meghozatalára, amivel eleget tett volna a jogszabályi kötelezettségének.

A Kúria döntése és annak jogi indokai

[26] Az alperes fellebbezése a következők szerint nem megalapozott.

[27] A Kúria a fellebbezéssel támadott ítéletet a Kp. 108. § (1) bekezdése alapján a fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem keretei között – a fellebbezésben felhozott indokokat alapul véve – vizsgálta felül.

[28] A Hszt. az igényérvényesítés rendjét eltérően szabályozza, megkülönbözteti a rendvédelmi szerven belül és azon kívüli jogérvényesítést.

[29] A Hszt. 270. § (2) bekezdése szerint a rendvédelmi szerv a szolgálati viszonyal kapcsolatos igényével közvetlenül csak akkor fordulhat a bírósághoz, ha a törvény a rendvédelmi szerven belüli eljárásról nem rendelkezik. Minthogy a törvény a hivatásos állomány tagjával szemben indított kártérítési eljárást részletesen szabályozza a rendvédelmi szerv a kártérítés iránti igényét kártérítési eljárásban érvényesítheti és bírósághoz a hivatásos állomány kártérítésre kötelezett tagja fordulhat a kártérítési eljárásban hozott másodfokú határozattal szemben (Hszt. 239. § (3) bekezdés).

[30] A rendvédelmi szerv kártérítési igényérvényesítéséről és annak határidejéről a Hszt. 237-240 §-ai rendelkeznek.

[31] A Hszt. 237.§ (2) bekezdése szerint az állományilletékes parancsnok a kár felfedezése után intézkedni köteles a kár összegének és a károkozó személyének megállapítására. A kár összegének és a károkozó személyének megállapítását követő tizenöt napon belül az állományilletékes parancsnok megindítja a kártérítési eljárást (a továbbiakban: kártérítési eljárás megindítása). Ha a károkozó magatartás miatt fegyelmi eljárás indult, a kárfelelősség vétkességi alapú megállapításával meg kell várni a fegyelmi eljárás jogerős befejezését, kivéve, ha a fegyelmi eljárás alá vont a károkozás tekintetében a vétkességét az eljárás alá vonta meghallgatása során elismerte.

[32] Az alperes a fellebbezésében alaptalanul hivatkozott arra, hogy a Hszt.237.§ (2) bekezdésében meghatározott tizenöt napos határidő eljárásjogi határidőnek minősül. A bírósági eljárást megelőző eljárás – adott esetben a fegyveres szerv munkáltató kártérítési igényének érvényesítése - az alperes alanyi (anyagi) jogához kötődik, a Hszt. anyagi jogi rendelkezéséből fakad, ezért anyagi jogi természetű.

[33] Az anyagi jogi határidő jogvesztő vagy elévülési jellegű határidő. Az, hogy egy határidő jogvesztő, a jogszabály írja elő. A Hszt.-ben a fegyelmi eljárás tekintetében a Hszt. 184. § (1) és (2) bekezdése, a méltatlansági eljárás esetében pedig a Hszt. 222. § (3) bekezdése tartalmaz ilyen rendelkezést.

[34] A kártérítési eljárás megindítására biztosított határidő esetén jogvesztésről a Hszt. nem rendelkezik, így e határidő – az elsőfokú bíróság helytálló érvelése szerint - elévülési jellegű határidő, amely esetben a jogvesztés az elévüléssel, vagyis a károkozás bekövetkezésétől számított három év elteltével következik be (Hszt. 11.§ (1) és (4) bekezdés). A határidő kimentésére azonban a Hszt. 12.§ (6) bekezdése alapján az alperesnek csak a jogszabály kifejezett rendelkezése alapján lett volna lehetősége. Minthogy a Hszt. 237.§ (2)

bekezdése a kimentést nem teszi lehetővé, az alperesnek az igényérvényesítés érdekében a kártérítési eljárást a tudomásszerzéstől számított tizenöt napon belül kellett volna megindítani (Kf.VII.37.858/2020/4., Kf.VII.39.115/2020/5.).

[35] Az alperes fellebbezésében a határidő megsértésénél figyelembe vett időpontokat és bizonyított tényeket nem vitatta, ezért megállapítható, hogy határidőt elkéste.

[36] Mindezekre tekintettel a Kúria az elsőfokú bíróság ítéletét a Kp. 109. § (1) bekezdése alapján helybenhagyta.

Záró rész

[37] A pervesztes alperes a felperes részére a Kp. 35. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 83. § (1) bekezdése alapján köteles a perköltség megfizetésére.

[38] Az alperes az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 5. § (1) bekezdés c) pontja alapján személyes illetékmentes, ezért a tárgyi költségfeljegyzési jogos perben az Itv. 46.§ (1) bekezdése alapján számított fellebbezési eljárási illetéket a Kp. 35.§ (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 102.§ (6) bekezdése alapján az állam viseli

[39] Az ítélet elleni felülvizsgálat lehetőségét a Kp. 116.§ d) pontja, a fellebbezés lehetőségét a Kp. 99.§-a zárja ki

[40] A Kúria a fellebbezést a Kp. 107.§ (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2021. november 17.

Dr. Stark Marianna s.k. a tanács elnöke, Szolnokiné dr. Csernay Krisztina s.k. előadó bíró, Dr. Hajdu Edit s.k. bíró